

DE MEXICAANSE MOCASSINSLANG

Door: Peet Smetsers, Langvennen Zuid 18, 5061 NR Oosterwijk.

Inhoud: Inleiding - De soort - Verspreiding en biotoop - Giftigheid en gedrag - Eigen ervaringen - Literatuur.

* * *

INLEIDING

Ruim een jaar ben ik in het bezit van een koppeltje Mexicaanse mocassinslangen (*Agkistrodon bilineatus bilineatus*). In deze periode zijn deze slangen, naast mijn hoornadders (*Cerastes cerastes karlhartli*), tot mijn favoriete dieren gaan behoren. Daarom: een nadere beschouwing.

DE SOORT

Agkistrodon bilineatus bilineatus behoort tot de familie van de groefkopadders, de *Crotalidae*. Ze zijn dus in het bezit van een warmtegevoelig orgaan waarvan de beide openingen zich net onder de ogen bevinden.

Naast *Agkistrodon bilineatus bilineatus* onderscheidt men nog drie ondersoorten, namelijk *Agkistrodon bilineatus taylori*, *Agkistrodon bilineatus russeolus* en *Agkistrodon bilineatus howardgloydi*. Deze ondersoorten wijken voor wat betreft kleur en verspreidingsgebied af van de nominaatvorm.

De Mexicaanse mocassinslang is een stevige gifslang met een brede, driehoekige kop die duidelijk van de hals is afgescheiden. Aan weerszijden van de kop loopt een helwitte streep vanaf de neuspunt over het oog tot in de nek. Eveneens vanaf de neuspunt loopt een tweede streep (vandaar de naam *bilineatus* = met twee strepen) parallel aan de bovenste over de onderkaak, eveneens naar de hals. De kleur van jongen wijkt af van die van volwassen dieren.

Juvenile dieren hebben een afwisselend licht- en donkerbruine bandering van steeds enkele centimeters breedte, waarbij elke overgang afgezet is met een rij witte schubben. In de loop van het eerste jaar worden deze dwarsbanden steeds donkerder. De grondkleur van volwassen dieren is dan ook donkerbruin of zwart, met een vage, lichtere bandering die nog steeds afgezet is met helder witte schubben. De onderkant is bruinachtig met witte of beige vlekken.

De staartpunt is bij jonge dieren groen-geel van kleur, terwijl oudere dieren een wat wit-gelige staart hebben. Deze gekleurde staartpunt wordt door jongen, als ze verscholen liggen, gebruikt om bijvoorbeeld kikkers te lokken. Door de staartpunt te laten 'kronkelen' wordt de indruk gewekt dat er een smakelijke worm ligt. Het voedsel van *Agkistrodon bilineatus bilineatus* bestaat uit muizen, ratten, kikkers, hagedissen, vogels en zelfs vissen. Echt kieskeurig zijn ze dus niet.

De lengte van een volwassen dier bedraagt tussen de 90 en 120 cm. Deze soort brengt levende jongen ter wereld waarbij het aantal rond de twaalf schommelt. De jongen wegen tussen 8 en 13 gram en zijn ongeveer 20 cm lang. Meestal vervellen ze na een week, waarna ze beginnen met eten.

Afhankelijk van de klimatologische omstandigheden is de Mexicaanse mocassinslang dag-, schemer- of nachtactief. Vaak worden ze zonnend aangetroffen, waarbij ze zich bij onraad zo mogelijk in het water laten vallen of zich terugtrekken in het struikgewas. In gevangenschap gehouden dieren bereiken al leeftijden van meer dan twintig jaar.

VERSPREIDING EN BIOTOOP

Agkistrodon bilineatus bilineatus bewoont de kustgebieden langs de Grote Oceaan van Mexico, Guatemala en El Salvador, en ook de Rio Grijalva vallei bij Chiapas in Mexico.

Agkistrodon bilineatus taylori komt voor in Noordoost-Mexico. *Agkistrodon bilineatus howardgloydi* bewoont de kustgebieden van de Grote Oceaan in Honduras, Nicaragua en Costa Rica, terwijl *Agkistrodon bilineatus russeolus* op het Yucatanschiereiland voorkomt.

Het bewoonde gebied bestaat over het algemeen uit heuvelachtig terrein tussen 300 en 800 m hoogte. Hier treft men de cantils aan in vaak wat vochtige, soms ook wat drogere, sterk met struiken begroeide gebieden, meestal dicht bij water. Soms verlaten ze hun vaste leefgebied en worden dan gesignaleerd in maisvelden in de buurt van boerderijen of in de vochtige bossen langs de kust.

GIFTIGHEID EN GEDRAG

Mexicaanse mocassins of *cantils* zoals ze in hun verspreidingsgebied genoemd worden, hebben een solenogrief gifapparaat, hetgeen wil zeggen dat ze beweegbare giftanden voor in de bek hebben. Het geelgekleurde gif is volgens de literatuur sterker dan dat van de nauwverwante copperheads (*Agkistrodon contortrix*) en watermocassins (*Agkistrodon piscivorus*). Beten met een dodelijke afloop komen voor. Zelfs al enkele uren na de beet kan het slachtoffer overlijden. Het optreden van necrose (weefselafsterving) schijnt erg hevig te zijn. In een verslag van zes beetgevallen was in één geval amputatie noodzakelijk (Campbell & Lamar, 1989).

Dit gegeven, gekoppeld aan het temperament van deze prachtige slangen is een reden te meer om er erg voorzichtig mee te zijn. Het gedrag van Mexicaanse mocassins kan namelijk het beste omschreven worden als licht ontvlambaar. Bij het minste of geringste trekken ze hun voorlijf terug in een S-vorm, waarbij dit deel een eindje boven het opgerolde achterlijf blijft zweven. Ondertussen wordt er langzaam getongeld, waarbij de uitgestoken tong omhoog en omlaag beweegt. Onverwachts volgen er dan, vaak verschillende, bliksemsnelle uitvallen met wijd geopende bek en opgerichte giftanden.

Er bestaat een serum ter behandeling van eventuele beten. Dit serum kan in de meeste gevallen wel levensreddend zijn, maar het kan het ontstaan van necrose niet voorkomen.

EIGEN ERVARINGEN

Mijn eigen ervaringen met de Mexicaanse mocassinslang zijn, na een dik jaar verzorgen van deze slangesoort, niet echt opzienbarend. Zowel het vrouwtje als het mannetje kocht ik in oktober 1990 als jonge dieren van een half jaar oud van een Duitse kweker. De lengte bedroeg toen ongeveer 25 cm en het gewicht was ongeveer 18 gram.

Beide dieren bleken fanatieke eters en ze zijn nu dan ook uitgegroeid naar ongeveer 75 cm lengte. Door hun agressieve karakter heb ik ze de laatste tijd niet meer gewogen. De beide dieren bewonen samen een bak van 60x50x40 cm (lxbxh) met aan de voorkant schuifruit, voorzien van een slot. De inrichting bestaat uit een uitgeholde boomstronk als schuilplaats, een klimtak en een waterbak. De bodembedekking bestaat uit bosgrond, die door middel van Neguvon van ongedierte ontdaan is. Een spot van 25 Watt houdt de temperatuur 's zomers op ongeveer 27°C met natuurlijk een hetere plek recht onder de lamp. 's Nachts daalt de temperatuur tot kamerniveau.

In oktober 1991, toen ik ze dus een jaar had, vertoonde het mannetje plotseling paargedrag nadat het vrouwtje verveld was. Paringen heb ik echter niet waargenomen.

Sommige auteurs van kweekverslagen hebben een winterrust bij hun dieren toegepast, terwijl anderen die dit niet deden, er ook mee kweekten. Omdat ik ook met deze interessante dieren wil kweken, heb ik ze voor alle zekerheid, net als de meeste van mijn andere slangen, geleidelijk afgekoeld, zodat ze nu (januari 1992) in winterrust zitten. Hiertoe zijn ze ieder afzonderlijk in een kleine bak ondergebracht, die bij mij in de hal staan. Daar schommelt de temperatuur tussen 10 en 13°C. Mocht een en ander leiden tot een geslaagde kweek, dan zal ik hier zeker in dit blad melding van maken.

LITERATUUR

Campbell & Lamar, 1989. *The Venomous Reptiles of Latin America*. Comstock Publishing.

Mehrtens, J.M., 1987. *Living Snakes of the World*. Sterling, New York, p. 347-348.

Trutnau, L., 1982. *Schlangen im Terrarium*. Band 2. Gifschlangen. Ulmer Verlag, Stuttgart.

Verkerk, J.W., 1990. *Gifslangen, beten, behandeling*. Uitg. in eigen beheer.